

tmmob
mimarlar
odası

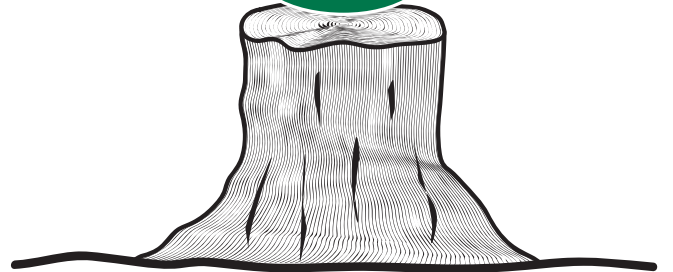
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

106

Mayıs 2013

atatürk orman çiftliği

05.05.1925

Sayın Üyemiz,

Oda süreli yayınlarımız Bülten ve Dosya ile ilgili aşağıdaki linki verilen anketi doldurmanızı rica ederiz.

Hem üyelerin katkısını ve fikir alışverişini kolaylaştıran bir platform, hem de Şube-üye arasında örgütsel bir bağ olarak BÜLTEN'in daha nitelikli bir hale gelmesi için fikirlerinizi almak bizim için çok önemli.

Vakit ayırmanız dileğiyle...

Saygılarımızla,

<http://bit.ly/12asB6r>

Normal Sizseniz, Biz Marjinaliz!

Bir kenti gaz bombasıyla boğmak normale,
Normal, kentlerin meydanlarını yasaklamaksa, yasaklara alışmaksa,
Adı konulmamış olağanüstü hali normal bulmaksa,
Biz normal değil marjinaliz ve yaşam hakkımızı istiyoruz!

Normal, gaz bombası kapsüllerinin kırmasıysa kafataslarını çocuklarımızın,
Sığındıkları kuytulara tazyikli suyla, gaz bombasıyla imha edilmesiye emekçilerin
Muhalefet etmenin her türlüşünün marjinaliz sayılmasıysa
Kuşkusuz marjinaliz ve özgürlüklerimizi istiyoruz!

Kentin göğünde gaz bulutları görmekse normal,
İstediğin yere seyahat edememekse
Polis bariyerleriyle engellenmekse kent merkezinde
Ve bütün bunları sineye çekmekse
Elbet marjinaliz ve kentte var olma hakkımızı istiyoruz!

Meydanlara çıkmak vatandaşlık hakkı değil muktedirlerin icazetiye
Emeğin ve alın terinin onuru Taksim'e açılan kara deliğe tamam demek normale
Polis şiddetini olağan karşılamaksa normal
Biz marjinaliz ve reddediyoruz bu şiddete boyun eğmeyi!

Normal, 1 Mayıs'ın tekrar ve tekrar kana bulanmasına, gaza boğulmasına eyvallah demekse
Yasaklarla boyun eğdirilmek ve boyun eğmek normale

Çocuklarımızın ölümle hizaya getirilmesi normale
Marjinaliz ölmenin ve öldürülmenin meşruiyet gerekçesiye
Normale 17 yaşında çocukları yargısız yaftalamak
Ve vicdanımıza sığdırmaksa gaz bombasıyla ölen öğretmenleri, öğrencileri, emekçileri

Normal sizseniz,
Baskınıza, kibrinize, boğucu tahakkümünüze biat etmekse normal
Bilin ki biz normal değil marjinaliz; ve bu ülkede var olma hakkımızı savunacağız!

12 Eylülcüler yaşını büyütüp "beslemek yerine astıkları" Erdal'la mahkûm oldu tarihin ve vicdanın mahkemesinde.
Bugün de aynı yaşta Dilan'ın polis şiddeti sonucu ölüm tehlikesi içinde olmasını vicdanına sindiren ve "fevkalade orantılı" bulan İstanbul Valisi aynı karanlık sayfasına yazdırdı adını tarihin. Milyonlarca dolara ithal edilen tonlarca gaz bombasının kafamızda patlatılması, meydanların, stadyumların, caddelerin, sokakların, hatta evlerimizin ve hastane odalarının kesif dumanla dolması, AKP hükümetinin alamet-i farikası haline gelmiş bulunuyor. İnsan sağlığını tehdit eden zararlı kimyasalların meşruiyeti bir yana, bu maddeleri akıl almaz bir sorumsuzlukla ve hoyratça kullanan emniyet güçlerini yöneten ve savunan İstanbul Valisi ve Emniyet Müdürü, derhal istifa etmeli, bu kimyasalların emniyet mensuplarınca kullanımı acilen yasaklanmalıdır.

42. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ali Hakkan

Yayın Kurulu

Ali H. Alptekin
Meltem Al
Bülent Batuman
Seçil Binboğa
Mürüvvet Ceylan
Görkem Demirok
Semiha Dugan
Berrak Erdal
Özge Göncü

Zeynep Güneş
Sıla Karataş
Emel Kefeli
Orçun Köken
Muteber Osmanpaşaoğlu
Bahriye Öktem
Ali Tolga Özden
Asena Özen
Ömer Burak Polat

Arif Şentek
Duygu Tekin
Ethem Torunoğlu
Özlem Deniz Uğur
Y. Yeşim Uysal
Fadime Yılmaz
Ece Yoltay

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

106
Mayıs 2013

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni ayda bir yayımlanmaktadır.
7500 adet basılmıştır. Üyelere ve mimarlık öğrencilerine ücretsiz dağıtılır.
Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir.
Kaynak gösterilmek koşulu ile alıntı yapılabilir.

Baskı Tarihi: Mayıs 2013
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı: Desen Ofset A. Ş.,
Birlik Mah. 448 Cad. 476 Sk. No:2 Çankaya/Ankara
T: 0312 496 43 43 (pbx)
F: 0312 496 43 47

Grafik Tasarım* ve Kapak Tasarımı
Ömer Burak Polat

*Tasarımhanne firmasının Ağustos 2010'daki çalışması baz alınarak yapılmıştır.

kent ve ülke gündemi

- 03 Mimar Sinan'ı Anıyoruz
- 04 Milletvekilleri ile Kahvaltıda Meslektaş Dayanışması
- 05 Mimarlar Odası Genel Merkezi 43. Dönem Seçimsiz Genel Kurulu
- 06 "Top Çevirme" ve "Arabayı Atın Önüne Koşma"
- 07 Demokrasi Talebi: Yalnız Ülkede Değil, Mimarlar Odasında da...
- 08 Dünyadan Farklı Örgütlenme Örnekleri -2 Karaçi'de Orangi Projesi ve Öldürülen Mimar Parveen Rehman
- 10 Şube Gözünden Kent Gündemi

basın açıklamaları

- 12 TMMOB 1 Mayıs'ta Ülkenin Tüm Alanlarında, İstanbul'da Taksim'de Olacak! -TMMOB
- 12 TMMOB Mimarlar Odası 43. Dönem Genel Kurulu Sonuç Bildirisi-TMMOB Mimarlar Odası

şubemizden

- 14 Uluslararası Konut Hakkı Sempozyumu
- 18 Mimarlık Öğrencileri Mimarlık Eğitimini Tartıştı
- 19 Bir Yapı Bir Mimar Bilkent Doğramacızade Ali Paşa Cami, Mimar: Erkut Şahinbaş
- 19 Genç Yarışanlar -3
- 20 Semt Temsilciliği Toplantıları
- 21 Nallıhan Kültürel ve Teknik Gezisi
- 21 Akün ve Şinasi Satılamaz
- 22 Çocuklar Nasıl Bir Ankara İstiyor?
- 23 Kent Düşleri 8 Saraçoğlu Mahallesi Değerlendirme Projesi" Ulusal Fikir Yarışması Saraçoğlu Buluşması
- 23 Özel Sektörde Çalışan Mimarlar Ofis Gezileri Yazgan Mimarlık

ankara'da sivil mimari bellek

- 24 Nejat Ersin ve Demirlibahçe'de İkiz Apartmanlar

kitap yorum

- 19 Elverişli Konut Hakkı Bir İnsan Hakkıdır!

proje uygulama

- 28 Devam Eden Tasarım Yarışmaları
- 29 Metin Lokumcu Anıt Mezarı Yarışması Sonuçlandı

Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2013 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri

- 30

mesleki denetim

- 32

gelir-gider tablosu

- 33

Nejat Ersin ve Demirlibahçe'de İkiz Apartmanlar¹

Y. Yeşim Uysal

ODTÜ Mimarlık Tarihi Doktora Öğrencisi
yesimuysal@gmail.com

ankara'da sivil mimari bellek

Kent merkezinde, Demirlibahçe sınırlarında yer alan İkiz Apartmanlar, Ankara'da 1950'li yıllarda yaygınlaşan hakim konut anlayışını ve bu anlayış içerisinde mimarın konumunu irdelemek için ele alınabilecek önemli sivil mimarlık örneklerden biridir (**Resim 1**). Günümüzde Mamak İlçesi sınırları içerisinde yer alan ve Demirlibahçe semtinde bulunan İkiz Apartman Projesi 2. Dünya Savaşı sonrası Türkiye'de mimarlık ortamını şekillendiren ve önemli modern mimarlık ürünleri veren Nejat Ersin'e aittir.

Demirlibahçe semtinde ikiz apartmanlar, yakın dönemde inşa edilen konutlarla şekillenmiş olan bir bölgede bulunmaktadır. Bölge, erken Cumhuriyet döneminde artan konut ihtiyacı sebebiyle, 1930'lu yıllardan itibaren barakalaşmaya maruz kalmıştır. Demirlibahçe semtinin merkezde yaşanan yapı yoğunlaşmasından etkilenerek gecekondulaşmasının nedeni Cumhuriyet'in ilanının ardından, Yenışehir semtinin kurulması ve bölgede başlayan imar faaliyetleridir. Gecekondulaşmanın bir diğer nedeni ise Mamak-Kayaş yönünde 1930 yılında banliyö tren seferlerinin başlaması ve bölgeye ulaşımın kolaylaşmasıdır. Aynı yıl, hem büyümekte olan Samanpazarı'ndan Cebeci'ye yol açılmış, hem de Cebeci İstasyonu kullanıma açılmıştır. Önce 1932 yılında, daha sonra da 1938 yılında bölgede bulunan niteliksiz yapılaşma Ankara İmar Heyetince temizlenmiştir.

1940'lı yıllardan itibaren bölgedeki (özellikle Cebeci'ye yakın olan kısımlarda) konut yapılaşması artmıştır. 1946'da Belediye'nin dolmuşçuluğu geliştirdiği 3 hattan ikisi Ulus-Cebeci, Sıhhiye-Cebeci ulaşımı içindir. Bölgede yaşayanların çalışmak üzere Ulus ve Sıhhiye semtlerine gidişini kolaylaştırmak için toplu taşıma çözüm olarak dolmuş hatlarının geliştirildiği anlaşılmaktadır. Cebeci ve civarındaki yoğun yapılaşmanın beklenenin üzerinde olmasından dolayı 1961 yılında İmar-İskan Bakanlığı yeni bölge kat nizamını onaylayarak, yoğunlukları değiştirmiştir. Böylece bölgedeki yoğunluk artışı 2,5 misli artmıştır. Bu çerçevede bölgede konut ağırlıklı

bir yapılaşma günümüze kadar süregelmiştir. 1960'lı yıllara kadar inşa edilen konutlar genellikle iki katlıdır.

İkiz konut yapısının Nejat Ersin tarafından, Türkiye'de savaş sonrası üretilen modern mimarlık anlayışının bir uzantısı olarak tasarlandığı söylenebilir (**Resim 2**). Oldukça yalın bir biçimde tasarlanan yapı ikiz apartmanlardan oluşmaktadır. İki yapı da aynı proje ile inşa edilmiştir. Nejat Ersin 1950

Resim-1 Demirlibahçe'de Nejat Ersin'in Tasarladığı Apartmanlar

Resim-2 Apartman Bloğunun Ön Cephesi

yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuş ve bu tarihten sonra çeşitli mimarlık bürolarında çalışmıştır. 1952 yılında Ankara İmar Müdürlüğü'nde görev yapmış, 1953 yılında ise Hava Meydanları İşletmesi Müdürlüğü'nde çalışmaya başlamıştır. Bu Müdürlükteki çalışmalarının yanı sıra üç ortaklı özel bir büroda mimarlık faaliyetlerini 1960 yılına kadar devam ettirmiş, 1960 yılında ise tamamen serbest mimarlık hayatına geçmiştir. Bu kapsamda, Nejat Ersin'in mezun olduktan 6 yıl sonra inşa ettiği bu yapı, mimarın özel bürosunun yanı sıra Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nde görev yaptığı yıllara rastlamaktadır.

İkiz yapıların ilk projesi 14 Mart 1956 yılında Ankara Belediyesi'nce onaylanmıştır. Proje yakından incelediğinde dönemin mimarlık anlayışını yansıttığı görülür. İkiz yapıların ön cephe düzeni çizgi halinde uzanan balkonlarla yatay etki verecek şekilde biçimlenmiştir (**Resim 3**). Balkonların tamamının iki kat boyunca çerçeve içine alınması ile bu etki arttırılmış, yapım aşamasında bu tuğla duvardan yapılan çerçevenin içerisine sekiz adet kare boşluk yerleştirilerek, geometrik bir güneşlik yapılmıştır (**Resim 4**). Ön ve arka cephe boyunca uzanan balkon korkulukları doluluk ve boşluk yaratacak biçimde betonarme ve dökme demirden üretilmiştir. Aynı etki ve tasarım yapıların arka cephelerinde de uygulanmıştır. Yapıların sağır cepheleri dışında kalan yan cephelerde ise düzen, kare formlu pencerelerle ve dikdörtgen balkonlarla sağlanmıştır (**Resim 5**). Yapıların tüm cephelerinde 2. bodrum kat boyunca taş kaplama yüzey yer almaktadır. Girişte ise oval biçimli dar bir konsol kullanılmıştır (**Resim 6**). Bu eklemeler yapıların inşa edildiği dönemde gerçekleşmiştir.

Yapılar yol seviyesinin üzerinde 3, altında ise 2 olmak üzere 5 katlıdır. Yapıların özgün tasarımında, saklı kalacak biçimde kırma çatı kullanılmış olsa da, kullanım esnasında yaşanan zorluklardan dolayı, saçaklar sonradan ilave edilerek çatının yeniden inşa edildiği tahmin edilmektedir. 10,5 m. yüksekliğinde olan yapılar 900'er m²'dir. Yapıların en alt katı depo olarak, ikinci bodrum katı ise kapıcı dairesi olarak düzenlenmiştir. Özgün projede yapıların zemin katları dükkanlara ayrılmış ise de, daha sonra uygulama aşamasında yapılan değişikliklerle birlikte yapılar yalnızca konut fonksiyonunu içerecek biçimde şekillenmiştir. Kapıcı dairesi dışında tutulduğu vakit, yapıda 6 daire bulunmaktadır. Ancak sonraki yıllarda 1. ve 2. bodrum katlarda bulunan depo ve kömürlük gibi alanlar da konuta çevrilmiştir.

Yapıda iki tip plan kullanıldığı görülmektedir (**Resim 7**). Dairelerden biri, antre, sandık odası, wc, banyo, ebeveyn, çocuk odası, mutfak ve salondan oluşmaktadır. Yapıların ikiz olmasından dolayı oluşan sağır cephe dikkate alınarak, tüm odalar ışık ve hava alacak biçimde düzenlenmiş ve iki ayrı plan oluşturulmuştur. Yapıların, tuğla yığma tekniği ile inşa edildikleri bilinmektedir.

Söz konusu proje daha uygulama aşamasında bir dizi değişikliğe uğramıştır. Yapının giriş katı cephesi taş kaplama bir yüzeye dönüştürülmüş, giriş üzerine oval bir saçak eklenmiş, korkuluklar değiştirilmiş ve dökme demir korkuluklar tercih edilmiş, zemin katta yer alan dükkanlar projeden çıkartılmış ve yapıya bir daire daha eklenmiştir. Yapının ruhsatında Mamak Belediyesi arşivlerinde bulunan projenin tasdik tarihi olan 14 Mart 1956 tarihi yerine 20 Mart 1956 tarihi yer almaktadır. Bu da projenin bu kısa zaman dilimi içerisinde tekrar ele alınarak, yeniden çizildiğini göstermektedir. Ancak kısa zamanda üretilen bu ikinci projeye arşivlerde rastlanamamıştır.

Resim-3 Apartman Projesi Ön Cephe Çizimi

Resim-4 Apartman Bloğundan Detay

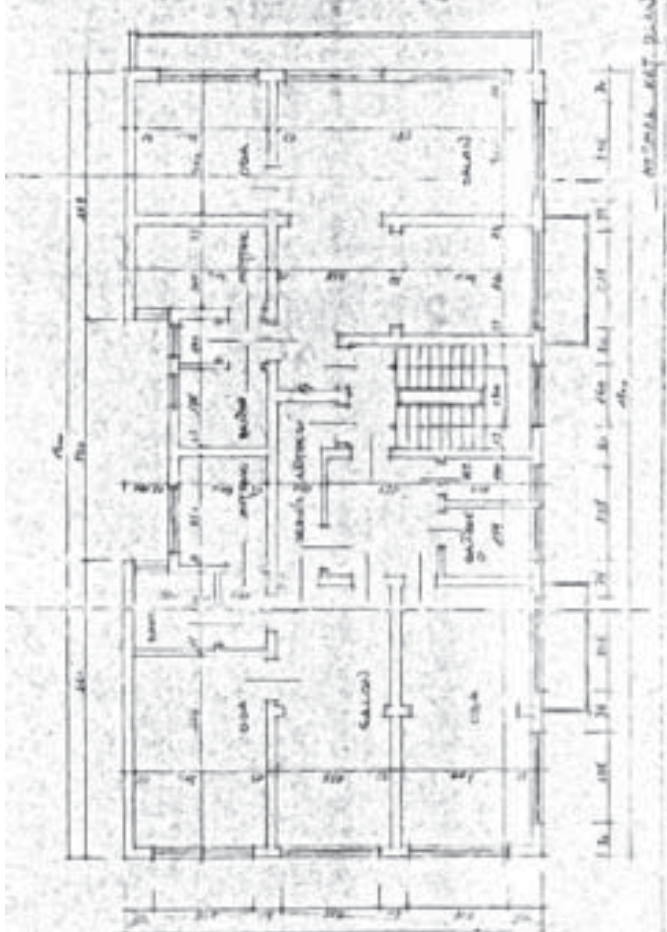

Resim-5 Bloğun Yan Cephe Pencere Düzenine Örnek

Resim-6 Apartman Bloğunun Girişi

İkiz Apartmanların inşası 1956 yılında tamamlanmıştır. Bu tarihi göz önüne aldığımızda, mimarın yapıyı, 1955 yılında ürettiği ve Türkiye mimarlık tarihi literatüründe önemli bir yeri olan Cinnah 19 apartmanı ile eş zamanlı olarak tasarladığı göze çarpmaktadır. Her iki yapının projelerinde aynı dilin yakalandığı tespit edilse de, ikiz apartman projesi oldukça büyük değişikliklere uğramış, sonunda özgün kimliği farklı bir biçimde değiştirilmiştir (**Resim 8**). Nejat Ersin'in Cinnah 19'da –kısıtlı bütçeye rağmen- kendisi ve çalışma arkadaşları için yaptığı tasarım ve uygulamanın özgürlüğünü bulamamış olduğu açıktır. Bu durumun

Resim-7 Apartman Projesi Normal Kat Planları

Resim-8 Apartman Bloğunun Bir Diğer Görünüşü

nedeninin mal sahibinin yapının inşa edildiği bölgedeki diğer yapılara benzer uygulama talep etmiş olduğu düşülebilir. Zira, bu dönemde bölgede inşa edilmiş olan apartman projeleri 1940'lı yılların mimarlık anlayışına göre inşa edilmiş, geniş saçakları, simetrik cepheleri, cephede giriş katlarında kullanılan kesme taşları, dökme demirden korkulukları ve yığma tuğla sistemleri ile geçmişe referansla tasarlanmış ya da doğrudan uygulanmış yapılarıdır.

Bu çerçevede Demirlibahçe'de bulunan ve dönemin modern mimarlık temsilcilerinden olan Nejat Ersin tarafından tasarlanan bu apartman projesi mimarın uygulama koşullarını ve hakim mimarlık anlayışı içinde mimarın konumunu değerlendirmek, Türkiye'de sivil mimari üretimin hangi koşullarda gerçekleştiğini ortaya çıkarmak, mimarlık bilgi birikiminin sivil mimaride hangi noktalarda uygulanabilir olduğunu yeniden düşünmek için ele alınması gereken örneklerden biridir. Yapı günümüzde hala barındırdığı özgün mimarlık öğeleri ve bölgenin özgün yapısı olması itibarıyla korunması gereken sivil mimarlık miraslarından biridir.

DİPNOTLAR

- 1.) Bu yazı Doç.Dr. Nuray Bayraktar'ın yürütücü, Doç.Dr. Bülent Batuman, Dr. Umur Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan'ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Y.Yeşim Uysal ve Didem Bahar'ın bursiyer olarak görev aldığı Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.
- 2.) Aydın, S., K. Emiroğlu, Ö., Türkoğlu, E. & D. Özsoy, 2005. Küçük Asya'nın Binyüzü: Ankara, Dost Kitabevi, Ankara, s. 446.
- 3.) A.g.e., s. 402.
- 4.) A.g.e., s. 446-447.
- 5.) A.g.e., s. 551.
- 6.) A.g.e., s. 501.
- 7.) Cengizkan, A. 2002, "Nejat Ersin ile Cinnah 19 Üzerine", Modernin Saati, Mimarlar Derneği 1927, Boyut Yayınevi, Ankara, s.181-182.
- 8.) A.g.e.
- 9.) Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan çalışmalarda arşiv taramaları yapılmaktadır.

KAYNAKLAR:

- 1583 Ada, 24 Parsel, Bir Apartman Projesi, Mamak Belediyesi İmar Müdürlüğü Arşivi
- 1583 Ada, 24 Parsel, Ankara Belediyesi Yapı, Tamir ve İlaveler İçin İzin Kağıdı (Ruhname), Mamak Belediyesi İmar Müdürlüğü Arşivi
- Aydan, E. 1994, "Bir Mimar: Nejat Ersin", *Mimarlık* Nisan 2002, s. 11-17.
- Aydın, S., K. Emiroğlu, Ö., Türkoğlu, E. & D. Özsoy, 2005. *Küçük Asya'nın Binyüzü: Ankara, Dost Kitabevi*, Ankara.
- Cengizkan, A. 2002, "Cinnah 19: Ütopik mi, Gerçek Modern mi?", "Nejat Ersin ile Cinnah 19 Üzerine", *Modernin Saati*, Mimarlar Derneği 1927, Boyut Yayınevi, Ankara, s. 173-179, 181-187.